

Als de werkelijkheid het voor het zeggen heeft

WIGGELE WOUDA

'Wat wil je van me?', vraagt Marthy (Jacob Derwig) aan het slot van het toneelstuk *Opening Night* van John Cassavetes. 'Alles wat je me niet kunt geven. Liefde, spanning, seks'. De filmcamera maakt daarna een close-up van de hoofdrolspeelster Myrtle Gordon (Elsie de Brauw) en projecteert een bewogen gezicht op de achterkant van het toneel. Haar vochtige ogen laten zien dat nu alles is gezegd, dat alles lijkt uitgesproken. De eenvoudige oplossing voor dit relatieprobleem is dan ook gevonden, volgens haar. Maar hoe ze tot die oplossing - is er überhaupt wel sprake van een oplossing? - is gekomen, is nog een hele zoektocht geweest. En daarvan zijn wij bijna twee en een half uur getuigen. Maar wel bevoorrechte getuigen.

Opening Night is een drie dimensionale voorstelling waarin de complexiteit van het acteren ontleed wordt met een toneelstuk in een toneelstuk in een toneelstuk. Voortdurend word je als toeschouwer heen en weer geslingerd tussen toneelwerkelijkheid, werkelijkheid en de dramatische werkelijkheid. Het werkt fascinerend, intrigerend en is vooral mateloos onderhoudend. Regisseur Ivo van Hove ontrafelt de mystiek rondom het acteren en omgordt dit fenomeen met de liefde als fileermes in een crossmediaal, multiperspectief toneelbeeld dat dan ook bijna ongenaakbaar bij je binnenkomt.

Myrtle speelt de hoofdrol in een toneelstuk *De Tweede Vrouw*, maar doordat ze getuige is van een onge-

luk waarbij de achttienjarige Nancy om het leven komt, ontspooft ze op de weg die haar moet brengen naar die rol. Deze traumatische gebeurtenis confronteert haar met zichzelf, met de vergankelijkheid van haar lichaam en met haar zielenroerselen. En als Nancy tot leven komt in haar hoofd, wordt dat alsmat erger en erger. Haar collega-acteurs begrijpen er niets van en dat leidt weer tot grote conflicten. De werkelijkheid die Myrtle moet spelen, verliest het van de werkelijkheid die ze ervaart in haar hoofd. En ja, ga daar maar eens normaal mee om. Zelfs in een Droste-toneelstuk als dit is dat geen makkie.

We kijken in *Opening Night* naar het ontstaansproces van dit toneelstuk en zien de liefde daar- in als leidraad fungeren voor het actevak maar ook als leidraad voor elkaar. Misschien wel als reddingslijn. Het is in ieder geval de enige houvast van de acteurs en het levert een spel op dat als het ware magnetiseert. Je voelt de onderlinge spanning tussen de acteurs, het rijk geschakeerde palet van emoties die een geweldige Elsie de Brauw en een Chris Nietvelt (als auteur) tonen en je ervaart de rol die voor jezelf als toeschouwer is weggelegd om het geheel te volgen. Te moeten volgen, want er gebeurt zoveel op het toneel dat de moeite waard is. Of het nou de kleine irritaties zijn tussen de regisseur (Fedja van Huêt) en de producer, of tussen die van de regisseur en diens vrouw wier werkelijkheid wordt vertrou-

beld omdat ze niet weet of ze nu voor haar man de vrouw moet spelen of zichzelf moet zijn in wie ze voor hem is.

Maar afgezien van de interessante en confronterende psychologische menselijke acteerspelletjes, is deze voorstelling ook heerlijk geestig. En met de slepende muziek van Neil Young die de toneelemoties versterkt en op de achtergrond transporteert van de ene werkelijkheid naar de andere, concludeer je heel eenvoudig dat *Opening Night* een absolute topvoorstelling is. Ook al besef je dat ook jij als toeschouwer weer een gewillig slachtoffer bent geworden van de verbeeldingskracht van een regisseur. Laat me overigens door Van Hove graag in die slachtofferrol dwingen.

Voorstelling: 'Opening Night' van John Cassavetes door Toneelgroep Amsterdam in samenwerking met NTGent
Plaats: Stadsschouwburg Groningen
Belangstelling: circa 400 bezoekers